

คำแนะนำในการใช้เอกสารประกอบการเรียน

เอกสารเล่มนี้ เป็นเอกสารที่ใช้ประกอบการเรียนนักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ให้นักเรียนอ่านคำแนะนำ และปฏิบัติตามกิจกรรมแต่ละขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบนักเรียนจะได้รับความรู้ อย่างครบถ้วน โดยปฏิบัติตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ทราบว่า เมื่อจบบทเรียนแต่ละบทเรียนแล้ว นักเรียนสามารถเรียนรู้อะไรได้บ้าง
2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียนรู้ แล้วตรวจคำตอบที่เฉลยไว้ท้ายแบบทดสอบของแต่ละเรื่อง เพื่อให้รู้ว่านักเรียนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะ ศึกษาอย่างน้อยเพียงใด
3. ศึกษาเอกสารและทำแบบฝึกกิจกรรมตามที่กำหนดไว้เพื่อเป็นการทบทวนให้มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหายิ่งขึ้น
4. ทำแบบทดสอบหลังเรียนรู้ เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจอีกครั้งหนึ่ง
5. นักเรียนแต่ละคนต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่เปิดดูเอกสารเฉลยก่อนเรียนรู้ – หลังเรียนรู้และแบบเฉลยแบบฝึกกิจกรรมทุกกิจกรรม
6. ถ้านักเรียนและผู้สนใจต้องการเนื้อหาเพิ่มเติมจากเอกสารประกอบการเรียน การสอนทั้งหมดสามารถค้นคว้าได้จากบรรณานุกรมที่ให้ไว้ท้ายเล่ม

มาตรฐานการเรียนรู้

เห็นคุณค่าในวัฒนธรรมไทย ปฏิบัติตนเพื่อรักษาวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและของชาติ รวมทั้งเปรียบเทียบความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมในภาคต่างๆ ของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. รู้และเข้าใจในความเชื่อ จริยธรรม วัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ
2. เปรียบเทียบวัฒนธรรมในภาคต่างๆ

สาระสำคัญ

วัฒนธรรม หมายถึง วิธีการดำรงชีวิตที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น และได้มีการสืบทอดต่อกันมาจากอดีตถึงปัจจุบัน

แบบทดสอบก่อนเรียนรู้
เรื่อง วัฒนธรรมไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม
สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ

1. สิ่งที่เรียกว่า “วัฒนธรรม” มีความหมายตรงกับข้อใดมากที่สุด
 - ก. ความเจริญที่มนุษย์สร้างขึ้น
 - ข. คุณธรรม จริยธรรมของมนุษย์
 - ค. พฤติกรรมของมนุษย์
 - ง. การสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะ
2. “วัฒนธรรม” มีความสำคัญต่อมนุษย์ในสังคมอย่างไร
 - ก. ช่วยพัฒนาให้เป็นคนทันสมัย
 - ข. เป็นระเบียบแบบแผนในการอยู่ร่วมกัน
 - ค. ทำให้มีนิสัยใจคอแตกต่างกัน
 - ง. สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ
3. ข้อใดเป็นลักษณะวัฒนธรรมที่คนไทยให้ความสำคัญมากที่สุด
 - ก. เป็นมิตรกับคนต่างชาติ
 - ข. ประเพณีวันหยุดตามเทศกาลต่างๆ
 - ค. เคารพเทิดทูนในสถาบันพระมหากษัตริย์
 - ง. เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายชุดไทย
4. สิ่งใดที่ทำให้วัฒนธรรมของสังคมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
 - ก. เปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติ
 - ข. ความคึกฉั่นของมนุษย์
 - ค. ความเชื่อของมนุษย์
 - ง. ความก้าวหน้าของโลก

-
-
5. วัฒนธรรมใดที่จัดเป็นนามธรรม
- ก. ประเพณี
 - ข. การแต่งกาย
 - ค. การก่อสร้าง
 - ง. เครื่องมือเครื่องใช้
6. ภูมิภาคใดที่มีการผสมผสานและศูนย์รวมทางวัฒนธรรมมากที่สุด
- ก. ภาคใต้
 - ข. ภาคเหนือ
 - ค. ภาคกลาง
 - ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
7. “คำเมือง” เป็นภาษาไทยท้องถิ่นของภูมิภาคใด
- ก. ภาคใต้
 - ข. ภาคเหนือ
 - ค. ภาคตะวันออก
 - ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
8. ปัจจัยใดที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของวัฒนธรรมไทยน้อยที่สุด
- ก. ลักษณะทางภูมิศาสตร์
 - ข. ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์
 - ค. การสำรวจค้นคว้าทางภูมิอากาศ
 - ง. ลักษณะและองค์ประกอบเกี่ยวกับประชากร
9. ประเพณีแห่นางแมวเป็นของภูมิภาคใด
- ก. ภาคใต้
 - ข. ภาคเหนือ
 - ค. ภาคกลาง
 - ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
10. แองห่ลิ่งและแองไต้ปลาเป็นอาหารประจำภูมิภาคใด
- ก. ภาคใต้
 - ข. ภาคเหนือ
 - ค. ภาคกลาง
 - ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียนรู้
เรื่องวัฒนธรรมไทย

1. ก
2. ข
3. ค
4. ข
5. ก
6. ค
7. ข
8. ค
9. ง
10. ก

www.kroobannok.com

วัฒนธรรมคืออะไร

วัฒนธรรม แปลว่า ความเจริญ ความงอกงาม

ธรรม แปลว่า คุณความดี ความชอบ

วัฒนธรรม คือ สิ่งที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุงหรือผลิตขึ้นเพื่อความเจริญงอกงามของชีวิตมนุษย์ในส่วนรวมที่ถ่ายทอดกันได้เรียนกันได้ เอาอย่างกันได้

วัฒนธรรม คือ สิ่งอันเป็นผลผลิตของส่วนรวมที่มนุษย์ได้เรียนมาจากคนรุ่นก่อนที่สืบทอดกันมาเป็นเวลานาน

วัฒนธรรม คือ ความรู้สึก ความประพฤติกิริยาอาการหรือการกระทำใด ๆ ของมนุษย์ในส่วนรวม เช่น ภาษา ศิลปะ ความเชื่อ และประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น

วัฒนธรรม คือ มรดกของสังคมที่สังคมได้ปรับปรุงให้เจริญงอกงาม

จากความหมายต่าง ๆ ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าวัฒนธรรม หมายถึง วิถีการดำรงชีวิตที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น และได้มีการสืบทอดต่อกันมาจากอดีตถึงปัจจุบัน

ประเภทของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. วัฒนธรรมด้านจิตใจ

เป็นวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ประเพณี ความเชื่ออุดมการณ์ ศาสนา ค่านิยม ศีลธรรม ตลอดจนการแต่งกาย เป็นต้น

2. วัฒนธรรมด้านวัตถุ

เป็นวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรม เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงของความเจริญและมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการของตนเองในการบริโภค หรือเพื่อความสบายทั้งทางกาย และทางใจ เช่น อาคารบ้านเรือน เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย รถยนต์ พัดลม โทรทัศน์ เครื่องบิน เป็นต้น

ความสำคัญของวัฒนธรรม

วัฒนธรรม เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งในความเป็นชาติ ชาติใดที่ไร้เสียซึ่งวัฒนธรรมอันเป็นของตนเองแล้ว ชาตินั้นจะคงความเป็นชาติอยู่ไม่ได้ ชาติที่ไร้วัฒนธรรม แม้จะเป็นผู้พิชิตในการสงคราม แต่ในที่สุดก็จะเป็นผู้ถูกพิชิตในด้านวัฒนธรรม ซึ่งนับว่าเป็นการถูกพิชิตอย่างราบคาบและสิ้นเชิง ทั้งนี้เพราะผู้ที่ถูกพิชิตในทางวัฒนธรรมนั้นจะไม่รู้ตัวเลยว่าตนได้ถูก พิชิต เช่น พวกชาติที่พิชิตจีนได้ และตั้งราชวงศ์หงวนขึ้นปกครองจีน แต่ในที่สุดถูกชาวจีนซึ่งมีวัฒนธรรมสูงกว่ากลืนจนเป็นชาวจีนไปหมดสิ้น

หน้าที่ของวัฒนธรรม

วัฒนธรรม เป็นตัวกำหนดรูปแบบของสถาบัน ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม เช่น วัฒนธรรมอิสลามอนุญาตให้ชาย (ที่มีความสามารถเลี้ยงดูและ ให้ความยุติธรรมแก่ภรรยา) มีภรรยาได้มากกว่า 1 คน โดยไม่เกิน 4 คน แต่ห้ามสมสู่ระหว่างเพศเดียวกันอย่างเด็ดขาด ในขณะที่ศาสนาอื่นอนุญาตให้ชายมีภรรยาได้เพียง 1 คน แต่ไม่มีบัญญัติห้ามความสัมพันธ์ระหว่างเพศเดียวกัน ฉะนั้นรูปแบบของสถาบันครอบครัวจึงอาจแตกต่างกันไป

วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ พฤติกรรมของคน จะเป็นเช่นไร ก็ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมของกลุ่มสังคมนั้น ๆ เช่น วัฒนธรรมในการพบปะทักทายของไทยใช้การสวัสดีของชาวตะวันตกทั่วไปใช้ในการสัมผัสมือ ของชาวทิเบตใช้การแลบลิ้น ของชาวมุสลิมใช้การกล่าวสลาม เป็นต้น

วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่ควบคุมสังคม สร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้แก่สังคม เพราะในวัฒนธรรมจะมีทั้งความศรัทธา ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐาน เป็นต้น ตลอดจนผลตอบแทนในการปฏิบัติและบทลงโทษเมื่อฝ่าฝืน

วัฒนธรรมท้องถิ่น

วัฒนธรรมท้องถิ่น คือ วิธีการดำเนินชีวิตอันดีงามของคนในแต่ละท้องถิ่นซึ่งแต่ละสังคมจะมีความแตกต่างกัน หรือเหมือนกันขึ้นอยู่กับสภาพภูมิศาสตร์ เช่น ดินฟ้าอากาศ ภูมิประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ และค่านิยมของสังคมนั้น ๆ ด้วย เช่น การแต่งกาย การละเล่น ประเพณี ความเชื่อพิธีการ เป็นต้น เช่น การทำบุญงานเดือนสิบของภาคใต้ การรับประทานอาหารแบบขันโตกของภาคเหนือ ประเพณีบุญบั้งไฟของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม

วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะความคิ่รณของมนุษย์ที่แสวงหาสิ่งตอบสนองความต้องการอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นจึงมีการประดิษฐ์คิดค้น และทดลองสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ อยู่เสมอ จึงกลายมาเป็นแบบแผนในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน

สาเหตุสำคัญในการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรม สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมทางสังคม

เกิดจากการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรภายในสังคมนั้น ทำให้กิจกรรมภายในสังคมเปลี่ยนแปลงด้วย เช่น การประกอบอาชีพ กิจกรรมทางสังคม ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งทำให้มีการแข่งขันกัน เพื่อความอยู่รอด

2. การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ

เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เช่น ดินเสื่อมคุณภาพ อากาศร้อน ฝนแล้ง มนุษย์ก็จะหาวิธีที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านั้น เพื่อความสบายของตนเอง เช่น การคิดทำปุ๋ย เพื่อบำรุงดิน การคิดเครื่องปรับอากาศ เพื่อให้เกิดความสบายยิ่งขึ้น เป็นต้น

3. การเปลี่ยนแปลงในความต้องการของมนุษย์

เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการไม่มีที่สิ้นสุดจึงคิดหาสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อสนองความต้องการ และความสบายของตนเองจึงได้คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ขึ้น เช่น การใช้เครื่องจักรกลแทนแรงงานคนและสัตว์ การคิดค้นเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ในที่สุด

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะวัฒนธรรม

วัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกันไปตามปัจจัยต่างๆ ซึ่งมีอยู่หลายประการ เช่น

1. **ลักษณะทางภูมิศาสตร์** เช่น ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติ เป็นปัจจัยที่ทำให้ท้องถิ่นต่าง ๆ มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน
2. **ลักษณะของประชากร** คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในถิ่นที่อุดมสมบูรณ์ย่อมมีโอกาสที่จะสร้างวัฒนธรรม และอารยธรรมของตนเองได้ดีกว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในดินแดนที่ลำบาก ขาดแคลนและแร้นแค้นหรือประชากรที่มีคุณภาพย่อมมีโอกาส สร้างความเจริญให้กับสังคมมากกว่าประชากรด้อยคุณภาพ
3. **ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์** จะเห็นได้ว่าประเทศที่มีความมั่นคงในทางเศรษฐกิจการเมืองย่อมมีบทบาทสำคัญ และมีอิทธิพลในการสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้กับอาณาจักรนั้น ๆ

ลักษณะทั่วไปของวัฒนธรรมไทย

วัฒนธรรมไทยมีลักษณะเฉพาะตัวและเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย สรุปได้ 8 ประการ ดังนี้

1. **เน้นความจงรักภักดี เคารพและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์**
2. **เน้นความเคารพและศรัทธาในพระพุทธศาสนา**
3. **มีความสำนึกในความเป็นชาติ** วัฒนธรรมของคนไทยแสดงถึงจิตสำนึกรักแผ่นดินถิ่นเกิดหรือรักความเป็นไทยหลายประการ เช่น การอนุรักษ์คนตรีไทย และงานสถาปัตยกรรม บ้านเรือนทรงไทย เป็นต้น
4. **มีเอกลักษณ์ทางด้านภาษา** มีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ใช้ภาษาไทยเหมือนกันหมดทุกภูมิภาค จะแตกต่างเฉพาะสำเนียงพูดเท่านั้น
5. **บุคลิกภาพและมารยาท** นิสัยใจคอของคนไทยได้รับการปลูกฝังและขัดเกลาจากคำสอนในพระพุทธศาสนาเป็นส่วนใหญ่ ทำให้คนไทยมีนิสัยอ่อนน้อมถ่อมตน จี๋เกรงใจ เคารพผู้อาวุโส มีเมตตากรุณา โอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักให้อภัย และยิ้มง่าย เป็นต้น
6. **อาหารไทยและสมุนไพรไทย** เป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยที่เด่นชัดอีกอย่างหนึ่ง ทั้งอาหารคาวและขนมหวาน ที่รู้จักกันดีในหมู่ชาวต่างชาติ ได้แก่ ดมย้ากึ่ง ก๋วยเตี๋ยวผัดไทย ส้มตำ ฯลฯ ทั้งนี้ส่วนประกอบของอาหารหรือเครื่องปรุงเป็นยาสมุนไพรที่มีคุณค่าทางอาหารสูง ได้แก่ จิงข่า ตะไคร้ กระเทียม ฯลฯ

7. **อาชีพเกษตรกรรม** ถือว่าเป็นวัฒนธรรมของคนไทยที่สำคัญอย่างหนึ่ง เนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ทำไร่ ทำนา ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งก่อให้เกิดวัฒนธรรมอีกหลายรูปแบบตามมา เช่น ประเพณีลงแขกเกี่ยวข้าว การแห่นางแมวขอฝน พิธีแรกนาขวัญ เป็นต้น

8. **ศิลปกรรมแขนงต่างๆ** เป็นวัฒนธรรมที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของคนไทยสั่งสมกันมาหลายชั่วอายุคน ได้แก่ สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม และวรรณกรรม เป็นต้น

ภูมิหลังของวัฒนธรรมไทยตามภูมิภาค

1. ภาคเหนือ

ภาคเหนือมีลักษณะทางวัฒนธรรมที่มีลักษณะพิเศษเป็นของตนเองเรียกว่า “วัฒนธรรมลานนาไทย” เพราะได้รับอิทธิพลจากพม่า และมอญ จะเห็นได้จากศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมที่มีแบบอย่างเหมือนพม่า

2. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภูมิภาคนี้มีอาณาเขตติดต่อกับ เขมร และลาว ดังนั้นวัฒนธรรมต่างๆ จึงคล้ายคลึงสองประเทศนี้ เช่น ศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมต่างๆ

3. ภาคกลาง

เป็นภาคที่มีวัฒนธรรมแบบผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมจีน และอินเดีย และวัฒนธรรมตะวันตก เพราะเป็นศูนย์กลางของความเจริญของประเทศทั้งในอดีตและปัจจุบัน

4. ภาคใต้

ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมอาณาจักรศรีวิชัย และมีการติดต่อกับต่างประเทศ จึงได้รับอิทธิพลจากอินเดีย และศรีลังกา ทำให้มีวัฒนธรรมอินเดีย ศรีลังกา หลักฐานที่เห็นได้จากเทวสถานของพราหมณ์ ส่วนบริเวณจังหวัดชายแดนที่ติดต่อกับมาเลเซียจะรับเอาวัฒนธรรมของศาสนาอิสลามเข้ามาด้วย

ลักษณะเด่น ๆ ของวัฒนธรรมภาคต่าง ๆ

ภาคเหนือ

1. ภาษาพูด เป็นภาษาไทยท้องถิ่นของชาวเหนือ เรียกว่า “คำเมือง”
2. ศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ศิลปะตามวัดต่าง ๆ เป็นแบบที่ได้รับอิทธิพลจาก มอญและพม่า
3. ด้านการดำเนินชีวิต บ้านที่อยู่อาศัยจะเป็นแบบบ้านทรงสูงและมีวิถีชีวิตสำคัญ ได้แก่
 - 3.1 การเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา ทำสวนผลไม้ เช่น ลำไย ลิ้นจี่ ยาสูบ เป็นต้น
 - 3.2 การอุตสาหกรรมในครัวเรือน ได้แก่ การทอผ้า ทำเครื่องเงิน ทำร่มกระดาษ แกะสลักไม้ ทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น
 - 3.3 การรับประทานอาหาร อาหารหลักคือข้าวเหนียว น้ำพริกอ่อง ข้าวเหนียวนึ่ง เป็นต้น
4. การละเล่นและรื่นเริง ใช้ดนตรีพื้นเมืองที่มีลักษณะของเสียงดนตรีที่แสดงถึงความอ่อนโยนละมุนละม่อม การฟ้อนรำมีลีลาอ่อนช้อยสวยงาม เช่น การฟ้อนเล็บ การรำเทียน เป็นต้น

ที่มา : <http://www.chiangmaiarea2.go.th/schools/maekhung/Picture20035.jpg>

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ภาษาพูด ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะพูดภาษาสำเนียงภาษาเขมรและลาว
2. ศาสนา ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนมากนับถือศาสนาพุทธ
3. ด้านการดำเนินชีวิต การปลูกบ้านนิยมปลูกบ้านขนาดเล็กอยู่รวมกันเป็นกลุ่มและมีวิธีการดำเนินชีวิตสรุปได้ดังนี้
 - 3.1 การเกษตรกรรม อาชีพส่วนใหญ่ได้แก่ การทำนา การปลูกปอ การเลี้ยงไหม
 - 3.2 การอุตสาหกรรมครัวเรือน ที่สำคัญได้แก่ การทอผ้าไหม ผ้าฝ้าย
 - 3.3 การรับประทานอาหาร ประชาชนนิยมบริโภคข้าวเหนียว อาหารที่มีลักษณะพิเศษคือ ลาบ น้ำตก ปลาแร่ เป็นต้น
4. การละเล่นและรื่นเริงที่สำคัญ เช่น การเป่าแคน การเซิ้ง หมอลำ ประเพณีแห่ นางแมว การแห่บั้งไฟ เป็นต้น

ที่มา : <http://www.thainewyear.com/2009/2004/act/d5.jpg>

ภาคใต้

1. ภาษาพูด เป็นภาษาถิ่นเรียกว่า “ภาษาใต้” และทางชายแดนประเทศมาเลเซีย จะมีภาษามลายูหรือภาษายาวี
2. ศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ยกเว้น 4 จังหวัด คือ สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม
3. การดำเนินชีวิต การปลูกบ้านมักปลูกบ้านเรือนด้วยไม้ หลังคาลาด เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ ส่วนวิถีการดำเนินชีวิตสรุปดังนี้
 - 3.1 การเกษตรกรรม อาชีพสำคัญ ได้แก่ การทำสวนยางพารา สวนมะพร้าว สวนผลไม้ นอกนั้นจะมีการปลูกข้าวและเลี้ยงสัตว์บ้าง
 - 3.2 การอุตสาหกรรม ได้แก่ การทำอุตสาหกรรมเหมืองแร่ อุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตเกษตรกรรม
 - 3.3 การรับประทานอาหาร อาหารหลัก คือ ข้าวเจ้าและอาหารรสจัด อาหารโดยเฉพาะของภาคใต้ คือ แกงเหลือง แกงไตปลา น้ำบูดู
4. การละเล่นและรื่นเริง ได้แก่ การละเล่นพื้นเมืองคือหนังตะลุง มโนราห์ เพลงบอก การชักพระ

ที่มา : http://www2.psu.ac.th/libarts/picture/nora/ramnora_2.jpg

ภาคกลาง

1. ภาษาพูด เป็นภาษามาตรฐานในการพูดและการเขียน เรียกว่า “ภาษากลาง” และมีภาษาอื่น ๆ เช่น จีน อังกฤษ เป็นต้น
2. ศาสนา ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามตลอดมา
3. การดำเนินชีวิต การปลูกบ้านที่อยู่อาศัยเดิมจะตั้งบ้านเรือนอยู่ตามสองฝั่งแม่น้ำต่าง ๆ ปัจจุบันจะตั้งบ้านเรือนริมถนนต่าง ๆ และรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาในการปลูกสร้างบ้านมากขึ้น นอกนั้นจะมีลักษณะสำคัญดังนี้
 - 3.1 การเกษตรกรรม ได้แก่ การปลูกข้าว ทำนา ทำสวนผลไม้ และการปลูกพืชไร่อื่น ๆ
 - 3.2 การอุตสาหกรรม ภาคกลางเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมทุกชนิด
 - 3.3 การรับประทานอาหาร ภาคกลางเป็นศูนย์รวมของอาหารทุกภูมิภาค อาหารของภาคกลางส่วนใหญ่รสไม่จัด
4. การละเล่นและการรื่นเริง การละเล่นพื้นเมือง ได้แก่ การเล่นเพลงเรือ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงลูกทุ่ง และรำกลองยาว เป็นต้น

ที่มา : <http://www.thaitownusa.com/resource/images/news/269/Img0609001405.jpg>

แบบฝึกกิจกรรม
เรื่อง วัฒนธรรมไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม
สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กิจกรรมที่ 1 ประเภทของวัฒนธรรม

คำชี้แจง จงจัดประเภทของวัฒนธรรมต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

ประเพณีแห่นางแมว การรักษาโรคด้วยการรำผีฟ้า บ้านเรือนไทยภาคกลาง
ผ้าฝ้าย - ผ้าไหม ร่มกระดาษ สวนผลไม้ การนับถือศาสนาอิสลาม
การนิยมรับประทานข้าวเหนียว การไหว้ การบายศรีสู่ขวัญ

วัฒนธรรมด้านจิตใจ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

วัฒนธรรมด้านวัตถุ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

เฉลยแบบฝึกกิจกรรม
เรื่อง วัฒนธรรมไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม
สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กิจกรรมที่ 1 ประเภทของวัฒนธรรม

คำชี้แจง จงจัดประเภทของวัฒนธรรมต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

ประเพณีแห่นางแมว	การรักษาโรคด้วยการรำผีฟ้า	บ้านเรือนไทยภาคกลาง
ผ้าฝ้าย - ผ้าไหม	ร่มกระดาษ	สวนผลไม้
การนิยมรับประทานข้าวเหนียว	การไหว้	การบวชศรีสู่ขวัญ

วัฒนธรรมด้านจิตใจ

..... ประเพณีแห่นางแมว

การรักษาโรคด้วยการรำผีฟ้า

การนับถือศาสนาอิสลาม

การนิยมรับประทานข้าวเหนียว

การไหว้

การบวชศรีสู่ขวัญ

.....

วัฒนธรรมด้านวัตถุ

บ้านเรือนไทยภาคกลาง

ผ้าฝ้าย - ผ้าไหม ..

ร่มกระดาษ ...

สวนผลไม้

.....

.....

.....

แบบทดสอบหลังเรียนรู้
เรื่อง วัฒนธรรมไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
สาระ หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำชี้แจง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมาย X ลงในกระดาษคำตอบ

- ข้อใดเป็นลักษณะวัฒนธรรมที่คนไทยให้ความสำคัญมากที่สุด
 - เป็นมิตรกับคนต่างชาติ
 - ประเพณีวันหยุดตามเทศกาลต่างๆ
 - เคารพเทิดทูนในสถาบันพระมหากษัตริย์
 - เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายชุดไทย
- ปัจจัยใดที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของวัฒนธรรมไทยน้อยที่สุด
 - ลักษณะทางภูมิศาสตร์
 - ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์
 - การสำรวจค้นคว้าทางภูมิอากาศ
 - ลักษณะและองค์ประกอบเกี่ยวกับประชากร
- “วัฒนธรรม” มีความสำคัญต่อมนุษย์ในสังคมอย่างไร
 - ช่วยพัฒนาให้เป็นคนทันสมัย
 - เป็นระเบียบแบบแผนในการอยู่ร่วมกัน
 - ทำให้มีนิสัยใจคอแตกต่างกัน
 - สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ
- สิ่งที่เรียกว่า “วัฒนธรรม” มีความหมายตรงกับข้อใดมากที่สุด
 - ความเจริญที่มนุษย์สร้างขึ้น
 - คุณธรรม จริยธรรมของมนุษย์
 - พฤติกรรมของมนุษย์
 - การสร้างสรรคผลงานด้านศิลปะ

5. สิ่งใดที่ทำให้วัฒนธรรมของสังคมเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
 - ก. เปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติ
 - ข. ความคึกคะนองของมนุษย์
 - ค. ความเชื่อของมนุษย์
 - ง. ความก้าวหน้าของโลก
6. วัฒนธรรมใดที่จัดเป็นนามธรรม
 - ก. ประเพณี
 - ข. การแต่งกาย
 - ค. การก่อสร้าง
 - ง. เครื่องมือเครื่องใช้
7. ภูมิภาคใดที่มีการผสมผสานและศูนย์รวมทางวัฒนธรรมมากที่สุด
 - ก. ภาคใต้
 - ข. ภาคเหนือ
 - ค. ภาคกลาง
 - ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
8. “สำเนียงภาษาเขมรและลาว” เป็นลักษณะภาษาท้องถิ่นของภูมิภาคใด
 - ก. ภาคใต้
 - ข. ภาคเหนือ
 - ค. ภาคตะวันออก
 - ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
9. ประเพณีบุญบั้งไฟเป็นของภูมิภาคใด
 - ก. ภาคใต้
 - ข. ภาคเหนือ
 - ค. ภาคกลาง
 - ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
10. ข้าวเหนียวและน้ำพริกอ่องเป็นอาหารประจำภูมิภาคใด
 - ก. ภาคใต้
 - ข. ภาคเหนือ
 - ค. ภาคกลาง
 - ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียนรู้
เรื่องวัฒนธรรมไทย

1. ค
2. ค
3. ข
4. ก
5. ข
6. ก
7. ค
8. ง
9. ง
10. ข

